

Pan

Çeviri: DENİZ CANEFE - HAYDAR ŞAHİN

ROMAN

**KNUT
HAMSUN**

♥ can
modern

KNUT HAMSUN
PAN

Can Modern

Pan, Knut Hamsun

Pan

Norveççe aslından çeviren: Deniz Canefe – Haydar Şahin

İlk baskı: Gyldendal Norsk Forlag, 1894

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Gyldendal, 2009

© 2023, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Nisan 2023, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 5000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelavuzlar Sk. No: 16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6060-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

KNUT HAMSUN

PAN

ROMAN

Norveççe aslından çeviren
Deniz Canefe – Haydar Şahin

♥can

Knut Hamsun'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Açlık, 2023

Victoria, 2023

KNUT HAMSUN, 1859 yılında Norveç, Gudbrandsdalen'de köylü kökenli bir ailede doğdu, yoksulluk içinde büyüdü. Neredeyse hiç resmî eğitim almadı. 19 yaşında, Norveç'in kuzeyindeki Bodø'da kunduracı çırağı olarak çalışırken yazmaya başladı. Sonraki on yıl boyunca yol işçiliği, taş ustalığı gibi geçici işlerde çalıştı. İki kez Amerika Birleşik Devletleri'ne seyahat etti ve burada çoğunlukla küçük işler yaptı. Bu sırada kitaplarını yayımlatmaya başladı. Bazı bölümleri, daha önce isimsiz olarak *Ny Jord* dergisinde yayımlanan yarı otobiyografik *Açlık* (1890) romanıyla büyük başarı elde etti. Bunu *Pan*, *Gizemler*, *Victoria*, *Toprağın Bereketi* gibi romanlar izledi. 1920'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı. İkinci Dünya Savaşı sırasındaki Alman hayranlığı nedeniyle vatana ihanet suçlamasıyla karşı karşıya kaldı. Norveç'in büyük şehirlerinde kitapları yakıldı. Mallarına devlet tarafından el kondu, geçici olarak psikiyatrik gözlem altına alındı ve son yıllarını yoksulluk içinde geçirdi. 1948 yılında doğrudan Nazi bağlantısı bulunmadığı Norveç mahkemesi tarafından onaylandı ve hakkındaki suçlamalar düştü. 19 Şubat 1952'de 93 yaşında öldü.

DENİZ CANEFE, Ankara'da doğdu. Hacettepe Tıp Fakültesi'nde başladığı yükseköğrenimini Oslo Üniversitesi Tıp ve Felsefe bölümlerinde tamamladı. Hekimliğin yanı sıra sürdürdüğü ve ilkin felsefe metinlerine odaklanan çevirmenlik çalışmaları izleyen yıllarda İngilizce'den ve İskandinav dillerinden seçkin edebiyat yapıtlarıyla genişledi. John Steinbeck, Ernest Hemingway, George Orwell, Tarjei Vesaas,

Ingvar Ambjørnsen, Roy Jacobsen, Dag Solstad, Jon Fossa çevirmenin dilimize aktardığı yazarlar arasındadır.

HAYDAR ŞAHİN, İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi'nde tarih, Oslo Üniversitesi'nde Norveç edebiyatı öğrenimi gördü. Norveççeden Knut Hamsun ve Karl Ove Knausgård gibi yazarların yapıtlarını dilimize aktardı.

I

Nordland yazının hiç bitmeyen gününü düşünüp duruyorum son günlerde. Kaldığım küçük kulübede oturmuş buna kafa yorarken arkadaki orman zamanımı hoşça geçirmek için yazabileceğim şeyler sunuyor. Kederli değildim ve keyifli bir yaşam sürüyordum; ama uzayıp giden zamanı bir türlü istediğim kadar çabuk geçiremiyorum. Her şeyden hoşnutum ve daha otuz yaşındayım. Birkaç gün önce uzaklardan, bana hiçbir şey borçlu olmayan birinden bir çift kuştüyü geldi. Damgalı bir posta kâğıdına sarılıp mühürlenmiş iki yeşil tüy. Bu şeytansı yeşil kuştüylerini görmek hoşuma gitti. Bunun dışında sol ayağımdaki yıllar önce iyileşmiş kurşun yarasının arada sırada ağrmasından başka hiçbir sıkıntım yok.

İki yıl önce zaman çok çabuk geçiyordu, şimdiyle karşılaştırılamayacak kadar hızlıydı, bütün bir yaz ben hiçbir şeyin farkına varmadan bitivermişti. İki yıl önce, 1855'te başımdan geçenleri ya da düşümde gördüklerimi yazmak istiyor canım. Sonraları üzerinde neredeyse hiç düşünmediğim için bu yaşadıklarımın ilişkin pek çok ayrıntıyı unuttum; gecelerin çok aydınlık olduğunu hatırlıyorum. Unutmadıklarımın çoğu tanınmayacak ölçüde değişmiş biçimde geliyor aklıma. Yılın on iki ayı vardı ama geceler gündüze dönüştüğünde gökyüzünde tek bir

yıldız görünmezdi. Ve karşılaştığım insanlar çok özeldi, mizaçları önceden tanıdığım insanlardan farklıydı; o tatlı çocukluklarından çıkıp olgunlaşmaları, yetişkin insanlara dönüşmeleri için bir gece yeterdi. Bunda büyüğü bir yan yoktu, ama daha önce hiç başıma gelmemişti. Ah, hayır.

Deniz kıyısında büyük, beyaz boyalı bir evde kısa bir süre için düşüncelerimi dolduran biriyle karşılaştım. Şimdilerde sürekli onu düşünmeyi bıraktım, neredeyse unuttum gitti; buna karşın başka her şeyi, deniz kuşlarının çığlıklarını, ormanda avlanışımı, gecelerimi, yaz günlerinin sıcak saatlerini düşünüyorum. Ayrıca tanışmamız tümüyle rastlantıydı ve bu rastlantı olmasaydı düşüncelerime bir gün bile girmeyecekti.

Kulübemden bir adacıklar, koylar, kayalıklar karmaşası, birazcık deniz, birkaç mavi dağ doruğu görebiliyordum ve kulübenin arkası ormandı, devasa bir orman. Kök ve yaprak kokuları, çamların kaygan ıslaklıklarının iliği andıran kokusu içimi sevince ve coşkuya boğardı; yalnızca ormanda içimdeki her şey sessizleşir, ruhum denge bulur ve güç dolardı. Günler boyu yanımda Ezop'la tepelerde dolaşırdım, burada kalmak ve ömrümü burada geçirmekten başka bir şey istemezdim, oysa henüz karlar kalkmamıştı, çayırın yarısı ıslak kar kaplıydı. Tek dostum Ezop'tu, şimdi Cora var; ama o zamanlar Ezop vardı, sonradan vurduğum köpeğim...

Akşamları avdan sonra kulübeye döndüğümde eve gelmenin huzuru beni genellikle tepeden tırnağa sarsardı, evet, içimde hoş titreşimlerle ortalıkta dolaşır, Ezop'la konuşup ne kadar güzel bir yaşamımız olduğunu söylerdim. Şimdi ateşi yakıp sobanın üzerinde bir kuş kızartmaya ne dersin, derdim ona. Bu iş aradan çıkınca ve ikimiz de karnımızı doyurunca Ezop sobanın arkasındaki yerine kıvrılır, ben de pipomu yakıp kanepeye uzanır-

dım ve ormanın ölüm sessizliğini dinlerdim bir süre. Havada hafif bir esinti olurdu; rüzgâr ormandan aşağı, kulübeye doğru eser ve uzaklardan, tepenin arkasından orman tavuğunun gıdıklaması duyulurdu. Bunun dışında çıt çıkmazdı.

Pek çok kez içerde, yattığım yerde, dışarıda dolaşırken giydiğim giysilerle uyuyakaldım, deniz kuşları çılgılık atmaya başlayana kadar da uyanmadım. Uyanıp pencereden baktığımda pazaryerinin büyük, beyaz yapılarını seçebiliyordum. Sirilund Birahanesi, ekmeğimi satın aldığı köy bakkalı. Nordland'da, bir ormanın kıyısında bir kulübede olduğumu anlamamın şaşkınlığıyla bir süre öylece yazardım.

Sonra Ezop sobanın arkasında ince uzun bedeniyle silkinip tasmaşının zincirini şingırdatar, ağzını kocaman açıp kuyruğunu salladığında ben de üç-dört saatlik uykunun ardından dinlenmiş, mutlulukla dolup taşmış olarak ayağa fırlardım.

Pek çok gece böyle geçerdi.

II

Yağmur yağabilir, fırtına çıkabilir, konu bu değil, kişiyi sevince boğan küçük mutluluklar sıklıkla yağmurlu günlere denk gelir. Böyle anlarda ayağa kalkılır, ilkin dosdoğru önüne bakıp sessizce güler insan, ardından çevreye bir göz atılır. Peki akıldan neler geçer? Pencerelerden birinin tertemiz camı, camdan yansıyan güneş ışığı, dışarıda küçük bir dere ve belki de gökyüzünde küçük, mavi bir açıklık vardır. Bundan fazlası da gerekmez.

Başka zamanlar olağanüstü şeyler yaşamak bile donuk, durgun bir ruhu sarsmaya yetmeyebilir; bir balo salonunun ortasında hiçbir şeyi umursamadan, hiçbir şeyden etkilenmeden oturmayı sürdürebilir insan. Çünkü kederin ve mutluluğun kaynağı kişinin kendi içindedir.

Özel bir gün geliyor aklıma. Kıyıya inmiştim. Beklenmedik yağmur yüzünden açık bir kayıkhaneye girdim, oturup yağmurun dinmesini bekledim. Hafiften bir şarkı mırıldanıyordum ama neşeyle değil, canım istediği için değil, yalnızca zaman geçirmek için. Ezop yanımdaydı, dinlemek için yere oturmuştu, içeride şarkı mırıldanırken dışarıyı da dinliyordum, sesler geliyordu, birileri yaklaşıyordu. Bir rastlantı, çok doğal bir rastlantı! İki erkek ve bir kız doğruca içeri daldılar. Gülerek birbirlerine sesleniyorlardı.

“Çabuk çabuk! Bir süreliğine buraya sığınabiliriz!”
Ayağa kalktım.

Erkeklerden birinin beyaz gömleğinin göğüslüğü kolasızdı, üstelik de yağmurdan ıslanmış, torba gibi sarkmıştı; bu ıslak göğüslükte elmas bir broş vardı. Sivri burunlu, uzun ayakkabıları biraz zevksiz görünüyordu. Onunla selamlaştım, tüccar Bay Mack'tı bu. Ekmeğimi aldığım köy bakkalında tanışmıştık. Üstelik beni ailesini ziyaret etmeye davet etmişti, ama henüz gitmemiştim.

“Ah, tanıdık biri!” dedi beni görünce. “Değirmene gidiyorduk, geri dönmek zorunda kaldık. Ne biçim hava bu! Ama siz ne zaman Sirilund'a geleceksiniz teğmen bey?” Yanındaki siyah keçisakallı adamı tanıştırdı, kilisenin müştemilatında oturan bir doktordu.

Kız peçesini hafifçe burnunun üzerine kaldırıp kısık sesle Ezop'la konuşmaya başladı. Astarından ve düğme deliklerinden ceketinin sonradan boyanmış olduğunu görebiliyordum. Bay Mack onu da tanıştırdı; kızıydı ve adı Edvarda'ydı.

Edvarda peçesinin ardından bana bir bakış attı, sonra fısıldayarak köpekle konuşmayı sürdürdü ve tasma-sında yazanı okudu:

“Bak sen, demek adın Ezop... Doktor, Ezop kimdi? Tek hatırladığım fabllar yazdığı. Frigyalı değil miydi? Yok, bilemedim.”

Bir çocuk, okullu bir kız. Onu inceledim, uzun boy-luydu ama bedeni dolmamıştı, on beş-on altı yaşlarındaydı, uzun, esmer ellerinde eldiven yoktu. Belki de daha o gün gerekirse hazırlıksız yakalanmamak için ansiklopedi-de Ezop'a bakmıştı.

Bay Mack avımın nasıl geçtiğini sordu. En çok neler avlıyordum? Ne zaman istersem onun teknelerinden birini kullanabilirdim, söylemem yeterdi. Doktor tek söz

etmedi. Giderlerken doktorun topalladığını ve baston kullandığını fark ettim.

Aynı donuk ruhla eve yürürken umursamadan bir şarkı mırıldanıyordum. Kayıkhanedeki karşılaşma üzerimde bir etki bırakmamıştı; en iyi hatırladığım şey Bay Mack'ın sırlıslam gömleğinin göğüslüğündeki elmas broşun da ıslak olduğu ve pek parlamadığıydı.

III

Kulübemin önünde iri ve boz bir kaya duruyordu. Dostça bir görünüşü vardı, sanki geldiğimi görür ve beni tanırdı. Sabahları dışarı çıktığımda onun önünden geçmeyi severdim, orada durup geri dönmemi bekleyen bir dostumu bırakmışım gibi gelirdi bana.

Derken ormanın derinliklerinde ava başladım. Bir şeyler vurduğum da olurdu, eli boş döndüğüm de...

Adaların açığında deniz genellikle ağır ve sessizdi. Yukarılara çıktığımda sık sık tepelerde durup manzarayı izlerdim; rüzgârsız günlerde yelkenliler neredeyse yerlerinden kıvıldamazdı, denizde bir martıyı andıran küçük, beyaz bir yelkenliyi üç gün boyunca aynı yerde görmüştüm. Gelin görün ki o gün olduğu gibi bazen hava bozar, bir güneybatı fırtınası tüm şiddetiyle eserek ufuktaki dağları görünmez kılar, izlemeye değer gösteri başlardı. Her yan toz duman içinde kalırdı. Yer gök birbirine karışırdı ve deniz çılgın bir dans tutturup kabararak insanları, atları, dalgalanan bayrakları andıran biçimlere bürünürdü. Yamaçta bir kayanın arkasında saklanmış türlü çeşitli şeyler düşünüyordum, ruhum coşmuştu. Bugün neye tanıklık ettiğimi, denizin gözlerimin önünde niye açılıverdiğini ancak Tanrı bilir, diye düşündüm. Belki de o anda yeryüzünün içlerini, nasıl işlediğini, içe-

Umut etmek ilginç bir şey, evet çok tuhaf bir şey. İnsan bir sabah bir yola çıkabilir; o yolda sevdiği biriyle karşılaşmayı umut edebilir. Peki onunla karşılaşır mı? Hayır.

Norveç'in en kuzeyinde, uçsuz bucaksız bir ormanın kıyısında, derme çatma bir kulübe kiralayıp burada sadık köpeği Ezop'la dinlenmeyi uman Teğmen Thomas Glahn günlerini tam da istediği gibi geçirmeye başlar. Ava çıkarak, balık tutarak, vahşi doğayla ahenk içinde münzevi bir yaşam süren bu genç adamın basit hayatı, yörenin en varlıklı adamlarından birinin kızı olan Edvarda'yla tanışınca tümünden değişecektir.

Açlık'tan dört yıl sonra yayımlanan ve Hamsun'un en ünlü romanlarından biri olan Pan büyüleyici ve yıkıcı bir aşk hikâyesi olmasının yanı sıra doğaya adanmış müthiş bir doğa övgüsü.

"Benim kuşağımın Dickens'ı, Knut Hamsun'dur."

Henry Miller

#norveçedebiyatı #doğa #aşk #trajedi #dostluk #ilişkiler #sanat

 CAN

canyayinlari.com | [f](#) | [i](#) | [t](#) | [canyayinlari](#)

roman

ISBN 978-975-07-4060-0

9 789750 760600